



Jaarverslag 2022





Inhoudsopgave

Inleiding	3
De Groene Koers	4
Natuureducatie	5
Voedselbos D'Ekkers	6
Westakkers	12
Wilgenknotten	16
Monitoring	17
Donaties	19
Financiën, Jaarrekening	19
Conclusies	21
Bijlagen	22



Inleiding

Voor u ligt het Jaarverslag 2022 van de Stichting Landschapsbeheer Aa-dal (SLA).

Een jaar eindelijk zonder al te veel Corona-restricties. Onze buitenactiviteiten konden allemaal doorgang vinden. Een jaar waarin we ook eindelijk de verbinding met onze vrijwilligers konden versterken. We bespraken dit jaar onze groene koers aan de hand van de uitkomsten en de toekomstideeën uit de eerdere enquête met ca 25 vrijwilligers. De uitkomsten van dat gesprek worden in dit jaarverslag samengevat.

Er is ook dit jaar weer veel werk verzet in het Voedselbos d'Ekkers: bomen en struiken zijn geplant, er is gemaaid en er is gemulcht. Na drie jaar hard werken zijn bijna alle planten, struiken en bomen geplant. Voedselbos d'Ekkers komt in een volgende fase: van dreumes naar kleuter.

Ook binnen het project Westakkers is hard gewerkt. Maaien & hooien, hagenonderhoud en gedurende de droge zomer watergeven. Er zijn verder wilgen geknot en alle graslandpercelen zijn minsten 2x gemaaid en gehooïd. We hebben ook nader kennism gemaakt met enkele burens in het gebied en ook onze banden met [Brabants Landschap](#), Heemkundekring [De Plaets](#) en de [Natuurgroep Gestel](#) verder versterkt.

Ook voor 2022 heeft de SLA een éénjarige natuurspachtovereenkomst gesloten met de provincie voor een akker langs de zomerdijk. De akker was door de SLA al ingezaaid met winterrogge. De SLA heeft in het voorjaar de twee eerder aangelegde bloemrijke akkerranden opnieuw bewerkt en ingezaaid. Ook nu weer met hulp van Peter van Gaal en zijn Belgische knollen. De rogge is in de zomer in samenwerking met [de Stofvreters](#) uit Vinkel geoogst en later in september gedorst. Gemaaid met een oude zelfbinder en gedorst met een heuse dorskast uit grootvaders tijd. Nostalgie op de Westakkers met ook dit jaar weer veel bejijks van de plaatselijke bevolking. De gemeente heeft met een door de SLA opgesteld projectplan ingeschreven op de aankoop van het perceel, dat de provincie in 2022 (openbaar) te koop zette. Medio november bleek dat dit plan de meeste punten had gescoord uit 5 inschrijvers en dat de provincie de akker aan de gemeente gaat verkopen. De SLA zal de inrichting en het beheer gaan doen.

In dit jaarverslag gaan we uitgebreid in op de activiteiten die zijn ondernomen binnen het Voedselbos d'Ekkers, het gebied De Westakkers en het knotten van Wilgen in het Aa-dal. Net als vorig jaar geven we ook weer een doorkijkje naar de kwaliteiten die we in het gebied hebben waargenomen. Met dank aan de inventarisatie werkgroep. We sluiten het Jaarverslag af met de Jaarrekening 2022 voor alle activiteiten binnen onze Stichting en een concluderend hoofdstukje.

We bedanken onze vrijwilligers voor hun inzet in het afgelopen jaar en we wensen alle lezers van dit Jaarverslag 2022 een mooi, groeizaam, wat natter, goed, groen en gezond 2023!

Het Bestuur van de Stichting Landschapsbeheer Aa-dal.





De Groene Koers

In 2021 heeft het bestuur een enquête uitgezet bij onze vrijwilligers. De enquête was gericht op de toekomstige koers van de Stichting. Door Corona konden de uitkomsten van die enquête pas op 22 juni 2022 met onze vrijwilligers worden besproken.

Uit de enquête kwam het volgende beeld naar voren:

- Er is veel ambitie, men wil meer;
- Educatie & Voorlichting en Sociale Activiteiten vragen om impuls;
- Extra groep Actieve vrijwilligers in potentie aanwezig.

Daarnaast zien we breed draagvlak voor de zaken die in gang zijn gezet en worden verzet. Er zijn geen bijzondere suggesties gedaan of kritische kanttekeningen geplaatst. Wel wordt uit de antwoorden duidelijk dat de SLA zich vooral moet richten op het maatschappelijke belang en niet op het adviseren van particulieren. In dat licht moeten we wellicht bezien hoe de SLA zich in de toekomst gaat opstellen bij verzoeken van de gemeente. We willen graag aan de maatschappelijke kant (eigen terreinen /bermen/ stroken / aankoop/ bomen van de gemeente, een grotere rol spelen.

Wanneer we de uitkomsten van de enquête vertalen naar een Groene Koers dan vinden we die uitkomsten voldoende terug in de doelstellingen van de Stichting. Die doelstellingen blijven dus de basis vormen voor onze koers! Het koerstempo wordt sterk bepaald door de beschikbaarheid van middelen (budget, uren, expertise) in combinatie met de ruimte die het lokale en regionale beleid geven om aan de doelstellingen te werken. De SLA kan zich profileren als een partij die haar kennis en kunde niet alleen toepast in haar beheerwerkzaamheden, maar ook om haar (maatschappelijke) omgeving te informeren. Daarmee verbinden we de energie en expertise uit de 'groene' beleidsthema's (ruimtelijke ordening, biodiversiteit, klimaatverandering) aan 'sociale' beleidsthema's (onderwijs/jongeren, ouderen) en versterken we niet alleen onze lokale positie, we geven ook gehoor aan een richting waarin een aantal vrijwilligers actief willen worden. Door meer en breder te profileren neemt het netwerk toe, zullen zich allerlei nieuwe kansen voordoen en mogelijk ook nieuwe samenwerkingspartners aanbieden.

De SLA ontwikkelt zich doorgaans organisch, hetgeen betekent dat groei geen doel is maar vooral het gevolg is van energie onder de vrijwilligers. Tempo en omvang worden dus bepaald door de (momentane) energie: de Groene Koers helpt vooral om te richten. Het bestuur heeft de taak om dat (richt)proces te ondersteunen. Dit betekent dat 'vrijwilligers die actief willen worden' zelf bepalen waar ze hun energie in steken en dat de SLA hen helpt om hun acties te doen slagen. Bestuurlijke inbreng / ondersteuning is daarbij vooral gewenst in de initiatieffase.

Samengevat verbreden we de doelstellingen van de SLA met Educatie & Voorlichting. Daarmee maken we (bestuurlijk) zichtbaar dat we ambitie hebben en vullen we de wens van onze vrijwilligers in. Die beweging is na de bijeenkomst opgepakt en heeft geresulteerd in de oprichting van de werkgroep Natuur Dichtbij. Hierover meer in het volgende hoofdstuk over Natuureducatie.





Natuureducatie

In juni konden de vrijwilligers na twee coronajaren eindelijk weer bij elkaar komen. Tijdens een warme juni-avond in De Moerkoal bleek een vijftal mensen zich te willen inzetten voor educatie over de natuur in de eigen omgeving : Jacinta Kannekens, Anja den Dekker, Ad Helmer, Els van Griensven en Bert Subelack. Zo ontstond de werkgroep Natuur Dichtbij. In een educatieplan zijn doelgroepen en doelstellingen benoemd en mogelijke activiteiten. Een eerste activiteit was een nazomerexcursie door het gebied van de SLA. Sprekers over de geschiedenis van het landschap, de kruiden in het voedselbos, het beheer en onderhoud en de meanderende Aa maakten er een leerzame middag voor ruim 20 belangstellenden van. Er is contact met de Natuurgroep Gestel gelegd en zo kunnen liefhebbers in 2023 met korting deelnemen aan de Basis cursus Groen. Voor 2023 staan meer activiteiten op stapel voor de eigen vrijwilligers maar ook voor omwonenden en andere belangstellenden.





Voedselbos d'Ekkers

Inleiding

Afgelopen jaar is er hard gewerkt in het voedselbos. Dit jaar werd (weer) gekenmerkt door een droge, hete lente en zomer, zoals ook al in 2020 het geval was. We mogen er dan ook trots op zijn dat, door de tomeloze inzet van onze vrijwilligers, het gelukt is om het voedselbos in leven te houden. Aan het eind van 2022 mochten we constateren dat de aanplant van het voedselbos voor meer dan 90% voltooid is. Het komende jaar kunnen we ons vooral richten op de kruidlaag, de klimplanten en het vervangen van de planten die gesneuveld zijn. Hieronder wordt per kwartaal aangegeven wat de belangrijkste werkzaamheden en gebeurtenissen zijn geweest in 2022.

Eerste kwartaal

In januari zijn nog enkele walnoten en mispels geplant die in november nog niet geleverd konden worden. Ook zijn enkele vrijwilligers onder aanvoering van Eve van Kaathoven, gestart met het maken van plannen voor de aanleg van een kruidlaag. Dit groepje is op afstand begeleid door Piet Wientjes. Het eerst komen de cirkels van Zuid in het productiebos aan de beurt. De bloemenrand van boer Smulders is opnieuw ingezaaid nu met een overblijvend wildmengsel. En 'wild' slaat hier niet op wilde bloemen en kruiden maar op klein wild zoals hazen en patrijzen die hier voedsel vinden en er kunnen schuilen.

In de buurt van het hekje bij de dijk hebben we een takkenril aangelegd met snoeihout omdat bleek dat veel wandelaars, vaak met hond, rechtdoor het voedselbos in liepen. Nu is iedereen, behalve de honden, uiteraard zeer welkom maar we proberen bezoekers bij de 'officiële' ingang bij de ontmoetingsplaats in het bos te leiden. Her en der hebben we wat bordjes 'Verboden voor honden' bevestigd. Onder andere aan het nieuwe en mooie hek aan de kant van de weg Westakkers.

Dit kwartaal zijn er ook nog 30 erwtenstruiken geplant en een aantal bremstruiken in de randen. Beiden doen het goed op droge en arme zandgrond. Erwtenstruiken zijn stikstofbinders dus goed voor de bodem en de peulen smaken inderdaad naar erwten. Brem is ook een stikstofbinder en heeft nog als voordeel dat het al vroeg bloeit en een bijzondere geur verspreid.

In het productiebos is licht gesnoeid. We hebben afgesproken dat we het snoeien beperken tot een lichte (vorm)snoei in het productiebos. In het romantische bos wordt niet gesnoeid. Dit is een discussiepunt in de voedselbossenwereld. Er zijn veel voedselbossen waar de vruchtbomen en struiken helemaal niet gesnoeid worden omdat een natuurlijk bossysteem het uitgangspunt is. Omdat er ook voedselbossen zijn waar de oogst voorop staat, willen we ook kijken wat snoeien ons brengt. Dat is het mooie van voedselbos d'Ekkers, we hebben een productiebos en een romantisch bos en kunnen dus beide 'systemen' toepassen. We kunnen dan vergelijken en het is interessant om de komende jaren te zien hoe een en ander zich ontwikkelt.





Tweede kwartaal

Dit kwartaal zijn de eerste planten in de kruidlaag gezet en er is ook veel ingezaaid. Dit gebeurt in de 'wangen' van de grote cirkels van het productiebos, de variëteit is groot. We starten ook weer met maaien van de paden. Dit 'werkje' zal vele jaren terug blijven komen tot er mogelijk op den duur, door het dichtgroeien, natuurlijke looppaden ontstaan. Tot die tijd moeten de bosmaaiers het doen en er zal behoefte komen aan meer maaiers gezien de leeftijd van het huidige maaivolk.

Studenten uit Wageningen brachten een bezoek en onderzochten de bodem in het kader van het nationaal monitoringsprogramma voedselbossen. De kosten van dit jaarlijkse onderzoek worden betaald door Waterschap Aa en Maas.

In de nabijheid van de doorgang tussen het romantische bos en het productiebos is een reusachtige bijenhotel opgericht. Deze bestaat uit de stam van een eik die elders in een storm is gesneuveld. Door Jeroen Charpentier is de stam bewerkt en o.a. van 'dakjes' voorzien. Insecten zitten blijkbaar graag droog. De benaming 'ecotoren' lijkt hierna meer op zijn plaats en we gaan kijken of de toren daadwerkelijk bewoond gaat worden. De kans hierop is groot want er staan steeds meer bloeiende bomen en struiken die later ook weer (vallend) fruit geven.

Een ander terugkerend karweitje was het bestrijden van de wilde bramen die het voedselbos binnen willen dringen. Overal in de houtsingels groeien bramen, die erg van stikstof houden, en ze doen hun uiterste best om hun leefgebied uit te breiden. Ze komen vaak meters verderop tevoorschijn. Op zich zijn wilde bramen nuttige planten maar als je ze hun gang laat gaan, heb je na enkele jaren geen voedselbos meer over.

In juni hebben Jeroen en zijn groene collega's het eerste nieuwe landhek in SLA-stijl geplaatst bij het voedselbos. Voor de opgang aan de Westakkers. Het andere landhek is later geplaatst bij de toerit naar uilen-driehoek en de boomgaard. De SLA hoeft daarvoor alleen de materiaal-kosten te betalen. Het maken en plaatsen betreft een gift in natura van Jeroen en zijn maten. Een prachtige en welkome geste.





In juni bracht ook een delegatie van bestuur en vrijwilligers van voedselbos Woest uit Rosmalen een bezoek aan d'Ekkers. Woest ligt tussen de Groote Wielen en het Maximakanaal en is een jaar jonger dan ons voedselbos. Al vanaf de eerste plannen hebben wij de initiatienemers met advies terzijde gestaan. Voedselbos Woest is ongeveer 2 hectare en bevindt zich op klei, dat maakt dat de aanpak wel wat anders is dan de onze. Het was een inspirerend bezoek en we hebben veel van elkaar opgestoken. We hebben afgesproken dat we in het voorjaar met belangstellende vrijwilligers van d'Ekkers/SLA een tegenbezoek af zullen leggen.

In het voorjaar kregen we al een flinke droge periode en water geven was al snel nodig. We begonnen met water uit de tanks dat met waterzakken in kruiwagens en emmers bij de planten is gebracht. Bij lang aanhoudende droogte als de tanks leegraken maken we gebruik van de waterpomp van buurman Fred. Gelukkig maar, anders zouden veel bomen en struiken het niet hebben gered. Het sjouwen met slangen was echter wel intensief.



Derde Kwartaal

De zomeractiviteiten bestonden vooral uit water geven. Na een korte regenperiode in juni was het weer droog en dit was het begin van een van de droogste en heetste periodes die ons land ooit gekend heeft. Er moest dus weer hard gewerkt worden en dat in de vakantietijd waarin meerdere mensen weg waren. Petje af voor alle watergevers.

In deze periode is ook nog een dak-stellage aan de containers bevestigd. Als het goed is kunnen we daarmee enkele keren per jaar de vaten vullen. Dit is dan 6000 liter water waarmee we in ieder geval een kortere droogte kunnen overbruggen. Hiermee voldoen we helemaal aan de trend om zoveel mogelijk hemelwater vast te houden.



Het kruidenrijke grasland tussen de plantcirkels is gemaaid door Jeroen en door onze eigen bosmaaiers. Dit gebeurt in fases om de insecten niet in één keer van hun voedsel te beroven. Het maaisel is in de plantcirkels gedeponeerd als mulch materiaal en wat overblijft is op een paar muizenruiters getast. Onder andere op een grote in de buurt van de valkenkast. Ook is besloten om het gras in een cirkel van ongeveer 20 meter doorsnee onder de valkenkast, kort te houden. In de valkenkast heeft namelijk een torenvalkenpaartje genesteld en 5 eieren geproduceerd. Deze zijn echter niet uitgebroed en er zijn verschillende theorieën over waarom dit niet gelukt is. Eén ervan is dat het gras te hoog is voor de torenvalk om goed te kunnen jagen.

We hopen natuurlijk dat de valken terugkomen op het nest. Als er dan een muis onder de muizenruiter uit durft te komen, kan die meteen 'besprongen' worden.

Een groep bewoners van de wijk Westerbroek is ontvangen en rondgeleid op d'Ekkers. Dit bezoek is georganiseerd door een clubje wijkbewoners die de wijk wat meer wil activeren. De groep was niet groot, ongeveer 10 personen, maar men was zeer geïnteresseerd. Ook heeft het bezoek een nieuwe, en werklustige, vrijwilliger voor de SLA opgeleverd.

Na de droogte is geïnventariseerd hoe de aanplant die in november 2021 in het romantische bos geplant is, erbij staat. De conclusie is dat 84% het redelijk goed doet en dat van de rest een gedeelte nog leeft, maar er niet zo florissant uit ziet, en een gedeelte afgeschreven kan worden. Dat valt mee gezien de extreme weersomstandigheden. Ook opvallend is dat de planten die meer in de schaduw staan, zich beter ontwikkelen. Een conclusie die ook al tijdens een bezoek aan voedselbos Overloon was getrokken.

Het voedselbos werd in september ook aangedaan tijdens een SLA wandelexcursie. Het was een inspirerende tocht waarbij ook d'Ekkers de nodige aandacht kreeg. Mogelijk is deze excursie een opstapje naar een breder evenement voor de inwoners van Berlicum en Middelrode.



Vierde kwartaal

De akkerrand van boer Smulders is opnieuw ingezaaid met een meerjarig bloemen en kruidenmengsel nadat het vorige zaadmengsel niet was aangeslagen, o.a. vanwege de droogte. Hopelijk gaat dit mengsel in het voorjaar 2023 wel voor een mooi schouwspel zorgen. Vrijwilligers van voedselbos Lage Zwaluwe



kwamen op tegenbezoek. Dit is een van de oudste voedselbossen van Nederland en het kent een enigszins spirituele inslag. Er is veel kennis uitgewisseld en afgesproken is dat we contact houden.

Het aanplanten van de vaste planten in de kruidlaag ging gestaag door. Het lijkt er op dat een behoorlijk deel de zomer heeft overleefd. Met name de planten die in het hoge 'onkruid' zoals de Canadese Fijnstraal hebben gestaan, doen het nog redelijk. Ook hier een bewijs dat bij felle zon, schaduw erg belangrijk is tegen uitdrogen. Er is het hele jaar door heel veel aangeplant en gezaaid in de kruidlaag, teveel om hier op te noemen. Voor informatie kan men terecht bij Eve, Karin, Els, Jacintha of Piet. In ieder geval is er veel smeewortel geplant, ook in het romantische bos bij de fruitbomen. Smeewortel is goed voor de bodem en is bij afsterven een voedselbron voor bomen en struiken. Belangrijk is dat de kruidlaag zichzelf in stand houdt dus jaarlijks terugkomt door uitstulping en uitzaaiing. We zijn benieuwd hoe dit er uit zal zien in 2023!

Verder stond dit laatste kwartaal natuurlijk in het teken van de laatste grote aanplant van voedselbos d'Ekkers. Dit waren struiken in het productiebos, zo'n 220. Nadat de plantgaten gegraven waren, kon het planten beginnen op de Natuurwerkdag in November. Zoals in het romantische bos zijn ook hier veel bessensoorten en frambozen geplant maar bijvoorbeeld ook olijfwilgen, duindoorns, moerbeien, kornoeljes, pruimkersen en bottelrozen. Omdat we nog ruimte hadden, hebben we in de 'wangen' van de plantcirkels, tussen de vlakken van de kruidlaag, bloeiende struiken geplant zoals sering en hibiscus. Dit zorgt op den duur voor een 'bloesemboog' gedurende een groot deel van het jaar. Belangrijk voor insecten! Van de Hibiscus bijvoorbeeld zijn de bladeren en bloemen goed eetbaar in salades etc. Om ze op weg te helpen zijn alle planten voorzien van een flinke hoeveelheid bosstrooisel.

Een groep leerlingen van het Elde College bezocht d'Ekkers. Zij blijken slecht voorbereid en tonen weinig interesse. Dit is gecommuniceerd met het College, op deze wijze heeft een excursie weinig zin. Als laatste activiteit in 2022 zijn in het romantische bos nieuwe wilgentakken geplant welke dienst gaan doen als houvast voor de klimplanten die er in de toekomst tegenaan worden gezet.



In december is de laatste hand gelegd aan de ecotoren op het voedselbos: Det en Christel hebben samen de gaatjes geboord die dienen als nestgaatjes voor de verschillende solitaire bijen wespen. En niet zomaar willekeurig, maar in mooie patronen. Het is een echt kunstwerk geworden. Met dank aan Waterschap Aa en Maas die hiervoor een subsidie verstrekten en twee giften van de Lions Club Berlicum, Leij en Aa en Big Bird Creative Studios.



Conclusie

De opstartfase van voedselbos d'Ekkers is na 3 jaar voor een groot deel afgerond. Wat qua aanplant voorlopig nog doorgaat is de aanvulling van de houtsingels, de aanleg van de kruidlaag, het zetten van klimplanten en het vervangen van struiken en planten die het niet hebben gehaald. Vergeleken met de plantrondes die we achter de rug hebben, zijn deze activiteiten echter goed te overzien. Het voedselbos komt nu langzaam in een fase dat het de tijd en de kans krijgt om naar een zelfstandig en natuurlijk ecosysteem te groeien.

Voor ons ook de fase om ons te bezinnen hoe we nu verder willen. Hoe gaan we bijvoorbeeld om met het gegeven dat d'Ekkers openbaar toegankelijk is? Kan iedereen er altijd terecht en plukken wat hij/zij wil? Stellen we een maximum aan de hoeveelheid fruit, noten, bloemen etc.? En zouden we naar een vorm van regelmatig toezicht willen? Streven we naar een beperkt verdienmodel door verkoop van producten? Hoe gaan we om met excursies en rondleidingen? Gaan we naar een beheerschema om de terugkomende werkzaamheden zoals maaien te stroomlijnen. Of beperken we ons bij dit alles tot het hoogst noodzakelijke en zien we wel wat de toekomst brengt? Vragen die we in 2023 graag met onze vrijwilligers bespreken.





Westakkers

Hooiperceel Aa-dal

Dit perceel stond bij de lokale boeren bekend als de Hondenkooi. We hebben er 2 zaken uitgevoerd: Het grasland is 2x gemaaid, medio juni en eind september. Het maaien is machinaal uitgevoerd door een verbonden hobbyboer, Peter van Gaal. Betaling voor de werkzaamheden vond plaats in natura, te weten de hooioogst. We wilden eigenlijk maaien medio mei (witbolfase), maar het bleek toen veel te nat om machinaal te kunnen maaien. In het aangrenzende terrein van Brabants Landschap zijn ook nog maaiwerkzaamheden verricht. Het maaisel is ter plaatse opgetast.

In de nazomer zijn de nattere delen nog een keer extra gemaaid. Op open stukken zijn op meerdere momenten nog wat bloemen gezaaid. Soorten die passen in vochtige hooilanden. De aangeplante hagen zijn nagelopen en de taluds zijn gemaaid met de maibalk.

Rogge-akker Westakkers

In februari heeft de SLA een éénjarige natuurschapsovereenkomst gesloten met de provincie voor een akker langs de zomerdijk. Het betreft het perceel dat ook in 2021 al was gepacht van de provincie. De akkerranden zijn geëgd en opnieuw ingezaaid met een inheems akkerkruidmengsel.

De rogge is in juli weer geoogst, kort op schoven gezet en ook dit jaar weer opgetast op platte karren en met zeilen afgedekt om te drogen. In september is de rogge gedorst met een dorskast uit grootvaders tijd. Oogsten en dorsen ook dit jaar weer uitgevoerd door de Stofvreters uit Vinkel. Nostalgie op de Westakkers met veel bekijks van de plaatselijke bevolking. De opbrengst bedroeg circa 850 kg rogge en 98 balen stro. De opbrengst aan stro was de helft van vorig jaar, die van de rogge circa 250 kg meer dan vorig jaar. We hebben dunner ingezaaid, vandaar minder stro en de korrels waren dit jaar groter en zwaarder. Het stro is geschonken aan Peter van Gaal voor zijn hulp bij het oogsten. De rogge is opgeslagen bij Peter van Gaal in een silo. Een deel van de rogge is in oktober weer gebruikt om het perceel opnieuw in te zaaien. Ook zijn nu over de hele akker akkerkruiden ingezaaid. De activiteiten rond de rogge-akker hebben geleid tot artikelen in Brabants Dagblad en De Brug.



We hebben samen met de gemeente een plan opgesteld als basis voor een inschrijving op het perceel, dat de provincie in 2022 (openbaar) te koop zette. De gemeente heeft begin oktober met dit plan ingeschreven op de verkoop. Naast de combinatie Gemeente/SLA waren er nog 4 andere inschrijvers. De plannen werden door de provincie beoordeeld op kwaliteit. Ons plan scoorde met een 7,5 als beste.



Het perceel zal nu in eigendom worden overgedragen aan de gemeente. De verwachting is dat het door de SLA ingezette beheer de komende jaren kan worden gecontinueerd.

Dit jaar is een deel van de rogge gemalen, Dat leverde ca 100kg volkoren roggemeel op. Ca. 60 kg daarvan is gebruikt als ingrediënt om een Balkums roggebier te laten brouwen. Het brouwproces is verzorgd door de Muifelbrouwerij in Oss. Het resultaat was een heerlijk blond bier, dat van ons de naam Westakkers Blond mee-kreeg. De Muifelbrouwerij leverde ons uiteindelijk 102 dozen bier met elk 24 flesjes. De biertjes zijn te koop aangeboden voor € 2,30. Geleverd begin december, resteerde er einde jaar nog slechts 10 dozen. De opbrengst zal naar verwachting een winst opleveren van ca € 1000, genoeg om de gemaakte kosten voor het beheer van de akker te dekken.

GEBROUWEN DOOR
MUIFEL
brouwerij

VIKINGENWEG 5
5349 BT OSS

Bovengistend blond
viergranen bier.
Inhoud 33 cl
Alcohol 7% vol
Cat S

Allergenen:
bevat gluten

Statiegeld
€ 0,10

Ten minste houdbaar
tot: zie datumbalk

EAN 7 141252 661540

BALKUMS ROGGEBIER

Stichting Landschapsbeheer Aa-dal heeft sinds kort de roggeteelt weer opgepakt in Berlicum. Met deze lokale rogge is dit heerlijke zachte blonde speciaalbier gebrouwen.

Naast rogge is er ook gerst, tarwe en haver in het brouwproces gebruikt zodat er een uniek viergranen bier is ontstaan.

Proost en laat hem smaken!

www.landschapsbeheer-aa-dal.nl

Voor heerlijk brood, knoekebrood, koekjes en pannenkoeken

INHOUD DROOG BEWAREN T.H.T. 11-2023
www.landschapsbeheer-aa-dal.nl

Uilendriehoek Westakkers

De uilendriehoek is dit jaar 2x gemaaid. Het maaisel is gebruikt om de muizenruiters en broedhopen aan te vullen. Ook is de populierenopslag teruggezet om de aanvliegroute naar de uilenkast open te houden. Het maaibeheer is enigszins aangepast om door het seizoen heen, steeds een stukje korte vegetatie te hebben. Verder zijn er als experiment enkele kleine stukjes geplagd en ingezaaid met ratelaar en margriet. Op deze manier experimenteren we met het versneld introduceren van soorten die voorkomen in niet te rijke graslandvegetaties.

Bij de ingang van de uilendriehoek en de hoogstam-fruitboomgaard is een nieuw landhek geplaatst. Een klaphekje maakt dat wandelaars gemakkelijk het hek kunnen passeren.





Hoogstamfruitboomgaard Westakkers

De hoogstamfruitboomgaard is dit jaar 2x gemaaid en het maaisel is afgevoerd. Van de 12 fruitbomen die daar in 2020 zijn geplant, lijkt er 1 niet aangeslagen. In het voorjaar van 2022 is deze boom nader beoordeeld. Hoewel niet dood, is de boom onder de entplaats uitgelopen, wat natuurlijk niet de bedoeling is. Er wordt in 2023 een nieuw exemplaar geplant.

Aanplant zomerdijk

Dit jaar stond vooral in het teken van watergeven. Alle bomen lijken de droogte te hebben doorstaan. Eén perenboom is gesneuveld doordat de stam beschadigd is tijdens maaiwerkzaamheden. Deze boom wordt in 2023 vervangen door een nieuw exemplaar.

Nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de gemeente

In september kwam onze nieuwe wethouder Sam Goossens, met Natuur & Landschap in zijn portefeuille, kennismaken met de SLA. Deze kennismaking vond plaats op de ontmoetingsplek van Voedselbos d'Ékkers. Tijdens deze kennismaking is ook een nieuwe Overeenkomst gesloten met de gemeente rond ontwikkeling en beheer van gemeentegrounden rond de Westakkers. Deze nieuwe overeenkomst is een blijk van het vertrouwen dat de SLA inmiddels bij de gemeente heeft opgebouwd. De gemeente laat de teugels iets vieren en geeft daarmee de SLA meer armslag. Ook is een lichtere vorm van verantwoording afgesproken.

Overige activiteiten

Ook dit jaar heeft weer overleg met Brabants Landschap plaatsgevonden. Gesproken is over de volgende onderwerpen:

- Het verbeteren van het wandelpad langs de Aa bij hoog water
- Een alternatieve locatie voor "het bankje van Pernet"
- De inrichting van de roggeakker in afstemming op de aansluitende percelen van Brabants Landschap
- Uitzichtpunten over het Aa-dal
- Herinrichting van het Kerkepad tussen Hersend en Zomerdijk
- Werkafspraken voor activiteiten op het grondgebied van Brabants Landschap
- Vergoedingen voor activiteiten
- De verbinding tussen Geelders en het Wijboschbroek noordelijk van Schijndel



De herinrichting van het Kerkepad tussen Hersend en Zomerdijk is op initiatief van de SLA dit jaar door Brabants Landschap opgepakt. Het pad is breed uitgerasterd door Brabants Landschap, waarna de SLA gemaaid heeft en het maaisel heeft afgevoerd. Vier wilgen langs het oude pad zijn door de SLA geknot. Brabants Landschap heeft vervolgens aan weerszijde van het pad 2 heggen ingeplant. Opening van dit nieuwe pad zal pas over een aantal jaren plaatsvinden als de heggen voldoende zijn ontwikkeld en hond-werend zijn gemaakt. Het

pad loopt namelijk door een gebied dat door Brabants Landschap is aangemerkt als een rustgebied voor de fauna in het Aa-dal.

De aangehaalde banden met de Natuurgroep Gestel hebben dit jaar geleid tot een gezamenlijk pamflet voor de gemeenteraadsverkiezingen en een gezamenlijke notitie aan de gemeente over mogelijke wijzigingen in het pachtbeleid. De samenwerking wordt ook verder verdiept op het thema educatie. Samen hebben we ook overleg gevoerd met de gemeente over ontwikkelingen rond Laar - Nieuw Laar.

Er is nader kennis gemaakt met de Heemkundekring De Plaets, met wie de SLA een programma wil ontwikkelen om de cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwaarden inzichtelijk te maken en te versterken.

Ook zijn er banden aangeknoopt met de Stichting Landschap Het Groene Woud. Het Aa-dal bij Berlicum-Middelrode is inmiddels één van 14 deellandschappen binnen Het Groene Woud. In een nieuwsbrief van de Stichting Het Groene Woud is ook stilgestaan bij de activiteiten van de SLA rond de Westakkers. Ook is de SLA betrokken bij het opstellen van een subsidieaanvraag in het kader van het Europese LEADER-programma, gericht op regionale netwerken die een eigen beleidslijn ontwikkelen en uitvoeren. Zo'n netwerk noemt men een Lokale Aktie Groep (LAG), de beleidslijn een Lokale Ontwikkeling Strategie

(LOS). Dit opent mogelijk kansen om nieuwe middelen aan te boren voor de versterking van natuur- en landschapswaarden rond Berlicum en Middelrode.



LEADER

Europees subsidieprogramma voor
plattelandontwikkeling





Wilgenknotten

Wilgenknotten

Zonder corona-restricties hebben we in 2022 op verschillende plekken in het Aa dal wilgen geknot. Het merendeel van het knotten vond plaats op de Hondenkooi, maar we hebben voor het eerst ook gewerkt op een plek waar samen met Brabants Landschap plannen zijn gemaakt onder de werknaam Kerkepad. Net voor het gebruikelijke hoogwater zijn er nog enkele wilgen geknot aan de oevers van de Aa bij meander Middelrode. Zo zijn er in voor- en najaar in totaal 20 wilgen geknot. Het dunnere takkenhout is gestapeld tot broedhopen of is verwerkt in takkenrillen: de dikkere takken worden komend voorjaar, wanneer de grondwaterstand daalt en de percelen weer berijdbaar zijn, afgevoerd als kachelhout.



Stammenhout



Takkenril



Eindresultaat

Een deel van het hout is afgevoerd naar Werkboerderij Buitengewoon, alwaar ze worden verwerkt tot allerlei knutsel- en vlechtwerkjes. De stammen worden daar als dagactiviteit verzaagd tot kachelhout. Uiteraard worden ook bij het knotten alle geldende veiligheidsvoorschriften gevolgd.

Zo wordt de motorzaag uitsluitend gehanteerd door daartoe gecertificeerde vrijwilligers en is er op locatie steeds een veldcoördinator aanwezig om de vrijwilligers te instrueren (struikelen, scherp handgereedschap) en te behoeden voor vallend hout. Vanuit duurzaamheidsoogpunt wordt er zoveel mogelijk gewerkt met hand- en elektrisch gereedschap.



17 wilgen Hondenkooi & Kerkepad



3 wilgen Meander Middelrode



Monitoring

De flora en fauna van het Dynamisch Aa-dal wordt door de inventarisatiegroep sinds 2 jaren gevolgd om zo eventueel het beheer te kunnen bijstellen. De groep bestaat uit Ton Smits, Eve van Kaathoven, Miriam Alders, René van Blaricum en Joep Dingemans.

Dit jaar heeft de groep de volgende inventarisaties gedaan.

- Broedvogels BMP-A gegevens beschikbaar gesteld aan:
 - Sovon
 - Brabants landschap
 - Stichting Landschapsbeheer Aa-dal
- Planteninventarisatie SLA terreinen: (zie bijlage)
 - Uilendriehoek
 - Hoogstam boomgaard
 - Hondekooi
 - Voedselbos (romantisch bos)
- Zoogdieren: d.m.v. wildcamera:
 - Vos
 - Steenmarter
 - Bever
 - Ree
 - Das
- Insecten (zie bijlage)
- Spinnen (zie bijlage)

De groep heeft ervoor gekozen om de PQ's weg te laten, dit in verband met het steeds verplaatsen van de afbakening na het maaien. Het is volgens ons belangrijker om een totaal overzicht te krijgen van de vegetatie die na vershraling spontaan verschijnt.

Ook dit jaar zijn er weer enkele interessante waarnemingen gedaan en worden er conclusies getrokken. Die worden hieronder nader geduid. Voor alle waarnemingen kunt u de bijlagen raadplegen.

Gemaakte Inventarisatie uren

Vogels	72
Planten	60
Zoogdieren	24
Insecten	24
Spinnen	8
Administratie	9
Totaal	209

Ondanks de vershraling, die de afgelopen 2 jaren is gedaan gaat het erg langzaam betreffende de ontwikkeling van de vegetatie. Hierdoor is het niet mogelijk om na 2 jaar beheer conclusies te trekken wat de flora betreft.

Dat het gebied zich positief ontwikkelt is zeker, het biotoop is gevarieerder waardoor er zich meer vogelsoorten in het Dynamisch Aa-dal vestigen. De steenuilen hebben elk jaar 7 jongen voortgebracht, alleen in 2022 zijn er 2 die het niet gehaald hebben, oorzaak volgens Stone, een gebrek aan voedsel met name kevers. De torenvalken hebben 5 eieren gelegd maar niet uitgebroed, hier mogelijk een gebrek



aan muizen. In drie jaar tijd hebben de volgende nieuwe vogelsoorten hun plek in het Aa-dal gevonden: Rietzanger, Goudvink, Patrijs, Watersnip, Bokje, Bosuil, Sprinkhaanzanger, Spotvogel, Bosrietzanger, Blauwborst, Keep, Sijs, Ijsvogel en Torenvalk.

De vliegroute van de steenuil op de uilendriehoek is verbeterd door diverse populieren te verwijderen en ook het maaien van het veldje in het romantisch bos rond de torenvalkkast is geïntensiveerd om de mogelijkheden tot jagen te verbeteren.



Blauwborst

Het voedselbos heeft een positieve invloed gehad met name op de vlinderpopulatie en andere insecten. De zoogdieren profiteren ook van de positieve impuls van het beheer: de dassenfamilie is gezond en brengt voldoende jongen ter wereld en ook de vossen hebben voldoende jongen gekregen. De bever ontwikkelt zich goed in het Aa-dal ondanks de vernieling van de burcht.

Ree, haas en steenmarter worden regelmatig d.m.v. de wildcamera vastgelegd.



Sijs



Dagpauwoog



Ijsvogel



Keep



Steenuil



Sprinkhaanzanger





Donaties, Sponsoring & Subsidies

De Lions Club Berlicum, Leij en Aa doneerde € 750 en Big Bird Creative Studios € 500. Die donaties zijn dit jaar omgezet in concrete projecten: een groot insectenhotel bij voedselbos D'Ekkers en een nieuw Landhek bij de Uilendriehoek.

Jeroen Charpentier en een aantal groene collega's hebben gedoneerd in natura: zij hebben om niet twee landhekken geplaatst in SLA-stijl. Eén bij de opgang naar het voedselbos aan de Westakkers en één bij de toerit naar de uilendriehoek en de hoogstamfruitboomgaard.

De Agri in Berlicum sponsorde ons met 25% op alle aankopen, ook op werkschoenen.

Waterschap Aa en Maas verstrekke ons een subsidie van € 1.480 voor het oprichten van de ecotoren. Samen met de donaties van de Lions Club en Big Bird maakte dit het oprichten van de ecotoren mogelijk, zonder inzet van eigen middelen.

Financiën / Jaarrekening 2022

Balans Stichting Landschapsbeheer Aadal 2022					
	2021	2022		2021	2022
Triodosbank saldo 31 dec.	€ 35.099,61	€ 54.372,03	Eigen Vermogen SLA	€ 13.054,30	€ 28.730,51
Nog te ontvangen	€ 122,50	€ 1.480,00	Nog te betalen	€ 3.811,02	€ 362,29
4,5 doos Roggebier		€ 247,50	Voorziening Voedselbos 2023-2031		€ 11.028,73
			Voorziening Westakkers 2023-2031		€ 18.000,00
			Reserve Voedselbos	€ 2.009,57	
			Reserve Westakkers	€ 12.263,58	
			Reserve Wilgen knotten	€ 6.104,64	
Totaal	€ 37.243,11	€ 58.121,53	Totaal	€ 37.243,11	€ 58.121,53

Opmerkingen:

1. Reserves 2021 zijn opgenomen in het Eigen vermogen SLA 2022.
2. Voorziening Voedselbos betreft reserve 2021, resultaat 2022 en subsidie 2023.
3. Voorziening Westakkers betreft subsidie 2023 t/m 23031.





Resultatenrekening Stichting Landschapsbeheer Aadal 2022							
							
		Inkomsten				Uitgaven	
		Begroot	Reëel			Begroot	Reëel
1. Voedselbos:							
1.1	Subs. Gemeente	€ 14.046,00	€ 15.000,00	1.1	Eerste Aanleg	€ 7.191,00	€ 3.382,50
	Subs. Waterschap Natvisie		€ 1.452,00	1.2	Aanleg kruidlaag	€ 2.000,00	€ 1.293,36
	Subs. Waterschap Ecotoren		€ -	1.3	Inhuur prof. / begeleiding	€ 303,00	€ -
1.2	Verkoppen		€ -	1.4	Onderhoud + materiaal	€ 1.808,00	€ 2.610,50
1.3	Giften	€ 150,00	€ -	1.5	Educatie en communicatie	€ 485,00	€ 49,97
				1.6	Monitoring en onderzoek	€ 1.452,00	€ 1.452,00
				1.7	Training en scholing	€ -	€ 95,00
				1.8	Catering	€ 807,00	€ -
				1.9	Toegangspoort, Ecotoren	€ 2.000,00	€ 1.190,16
				1.10	Akkerrand	€ -	€ 302,89
					Overhead		
Totaal		€ 14.196,00	€ 16.452,00	Totaal		€ 16.046,00	€ 10.376,38
2. Graanakker:							
2.1	Subsidies		€ -	2.1	Pacht	€ 300,00	€ 130,67
2.2	Verkoppen Roggebier	€ 4.978,80		2.2	Grondbewerking + zaaien	€ 800,00	€ 989,47
2.3	Verkoppen Roggemeel	€ 121,00		2.3	Oogst en -verwerking	€ 300,00	€ 380,25
2.4	Giften	€ 34,30		2.4	Catering		€ 46,11
				2.5	Bierbrouwen		€ 4.548,98
					Overhead		
Totaal		€ -	€ 5.134,10	Totaal		€ 1.400,00	€ 6.095,48
3. Boomgaard, Uilendriehoek en dijk Westakkers:							
3.1	Subsidies			3.1	Onderhoud + snoeicursus	€ 420,00	€ 270,32
3.2	Verkoppen			3.2	Catering		€ 9,57
3.3	Giften			3.3	Toegangspoort	€ 1.000,00	€ 698,81
				3.4	Maaien uilendriehoek	€ 500,00	€ 508,20
					Overhead		
Totaal		€ -	€ -	Totaal		€ 1.920,00	€ 1.486,90
4. Beekdal perceel:							
4.1	Subsidies	€ 2.000,00	€ 2.000,00	4.1	Onderhoud	€ 1.700,00	€ 709,97
4.2	Vergoeding onderhoud			4.2	Catering		€ 33,00
Totaal		€ 2.000,00	€ 2.000,00	Totaal		€ 1.700,00	€ 742,97
5. Wilgen knoten Aa-dal:							
5.1	Vergoedingen BL	€ 250,00	€ 327,50	5.1	Inhuur professionals	€ 200,00	€ 377,50
				5.2	Afvoer hout	€ 50,00	€ 30,00
				5.3	Catering		€ 21,49
					Overhead		
Totaal		€ 250,00	€ 327,50	Totaal		€ 250,00	€ 428,99
6. Onderhoud Kasteel Heeswijk:							
6.1	Vergoeding onderhoud			6.1	Inhuur professionals		
				6.2	Afvoer hout		
				6.3	Catering		
Totaal		€ -	€ -	Totaal		€ -	€ -
7. Onderhoud Seldensate:							
7.1	Vergoeding onderhoud			7.1	Inhuur professionals		
				7.2	Afvoer hout		
				7.3	Catering		
Totaal		€ -	€ -	Totaal		€ -	€ -
8. Inventarisatie Flora en Fauna:							
				8.1	Scholing	€ 150,00	€ -
				8.2	Materialen	€ 150,00	€ -
Totaal		€ -	€ -	Totaal		€ 300,00	€ -
10. Overhead, Instandhouding Stichting SLA:							
10.1	Donaties, sponsors, giften			10.1	Professionalisering	€ 250,00	
10.2	Subs. BL Natuurwerkdag	€ 250,00	€ 150,00	10.2	Communicatie en website	€ 1.250,00	€ 1.403,48
	Subs. Gemeente St. Michielsgestel		€ 21.165,00	10.3	Verzekeringen	€ 450,00	€ 442,29
				10.4	Bankkosten	€ 125,00	€ 160,62
				10.5	Kosten werk vrijwilligers	€ 500,00	€ 513,88
				10.6	Bestuurskosten	€ 500,00	€ 556,67
				10.7	Diversen		€ 60,00
Totaal		€ 250,00	€ 21.315,00	Totaal		€ 3.075,00	€ 3.136,94
Totaal		€ 16.696,00	€ 45.228,60	Totaal		€ 24.691,00	€ 22.267,66
Begroting 2022: Tekort wordt gefinancierd vanuit de reserves				Verschil		€ -7.995,00	€ 22.960,94

Berekening Nettoresultaat 2022:							
	Totaal inkomsten	€ 45.228,60			Totaal uitgaven	€ 22.267,66	
	Vooruitbetaling subsidie	€ -21.165,00					
	Subtotaal	€ 24.063,60			Subtotaal	€ 22.267,66	
	Brutoresultaat 2022	€ 1.795,94					
	Nog te betalen	€ -362,29					
	Nog te ontvangen	€ 1.480,00					
	Voorraad bier	€ 247,50					
	Nettoresultaat	€ 3.161,15					





Conclusies

Het jaar 2022 zit er weer op. Een jaar waarin weer veel activiteiten in het Aa-dal zijn uitgevoerd. Dit jaarverslag gaat daar uitgebreid op in. We hebben eindelijk met onze vrijwilligers kunnen spreken over onze koers.

Gestaag breiden we ook ons netwerk uit. De samenwerking met de Natuurgroep Gestel, stichting Landschap Het Groene Woud en Heemkundekring De Plaets is versterkt. Bestaande samenwerkingsverbanden zijn gecontinueerd.

Met de gemeente mochten we een nieuwe samenwerkingsovereenkomst sluiten, waarmee de gemeente haar vertrouwen in onze stichting uitspreekt en onze slagkracht wordt vergroot.

Naast de reguliere activiteiten zijn er ook nieuwe zaken opgestart: de stichting heeft voor de gemeente een ontwikkelplan geschreven voor de roggeakker aan de Westakkers, een plan waarmee de gemeente de inschrijving voor de aankoop van dat perceel heeft gewonnen. We hebben voor het eerst ook een biertje laten brouwen met de rogge van die roggeakker. Dat smaakt naar meer. Lokale producten afgezet op een lokale markt. Samen met meerdere organisaties zijn we een traject gestart om tot een gezamenlijke subsidie-aanvraag voor het Leader-programma te komen. Dat biedt kansen voor de toekomst.

Tot op heden weten we steeds voldoende vrijwilligers op de been te krijgen om onze activiteiten te bemensen. Er zijn zelfs 2 nieuwe werkgroep ontstaan: de werkgroep Natuur Dichtbij voor educatieve zaken en de Werkgroep Bier voor de verspreiding van ons eerste biertje.

Om toekomstige uitbreiding van onze activiteiten te kunnen blijven bemensen is uitbreiding van het aantal vrijwilligers wel gewenst. Wat zou het mooi zijn als we ook wat meer mannen en vrouwen uit de generaties Y (1986-2000) en Z (2001-2015) zouden kunnen enthousiasmeren voor de natuur- en landschapskwaliteiten rond Berlicum en Middelrode in het algemeen en voor de activiteiten van de SLA in het bijzonder. Een mooie opgave voor volgende jaren.

Onze financiële positie voor de korte en middellange termijn is solide. Ons eigen vermogen en de reserves voor Voedselbos en Westakkers zijn voldoende om de komende jaren onze stichtingskosten te dekken. Op de langere termijn baart onze financiële positie het bestuur wel zorgen. Het bestuur wil de komende jaren ook toewerken naar reguliere inkomsten. Dat kan via bijdragen van vrijwilligers, "vrienden van" en bedrijven. Ook het vermarkten van producten van akker en voedselbos kunnen daaraan bijdragen.

Terugkijkend was 2022 voor SLA een productief jaar waarin we mooie stappen hebben gezet om de kwaliteit van natuur en landschap in en rond Berlicum/Middelrode verder te verhogen. Dit geeft ons de moed en het plezier om hier ook in 2023 verder aan te werken.



Bijlagen

1. Aantal vrijwilligers en ingezette uren

Aantal vrijwilligers *1)	Aantal personen * t/m 12 jaar	Aantal uur ** t/m 12 jaar	Aantal personen * > 12 jaar	Aantal uur ** > 12 jaar	Toelichting
1. Basisschoolleerlingen					Hoeveel scholieren hebben deelgenomen aan educatieve
2. Middelbare scholieren (ook maatschappelijke stage)					Hoeveel scholieren hebben deelgenomen aan educatieve
3. Wandelpadvrijwilligers					Vrijwilligers wandel- en fietspaden, zoals ommetjes,
4a. Vrijwilligers soortenbeheer (weidevogel- en uilenbeschermers niet meegerekend)					Ringslanghopenmakers, paddenoverzetters etc. (geen weidevogel- en uilenbeschermers)
4b. Vrijwilligers soortenmonitoring e.d. (weidevogel- en uilenbeschermers niet meegerekend)			5	209	Tellers, ringers en overige vrijwilligers die zich inzetten voor soorten (geen weidevogel- en uilen beschermers)
5. Vrijwilligers landschapsonderhoud			28	350	Reguliere landschapsonderhoud- en beheervrijwilligers
6. Bedrijfsdagvrijwilligers + NLdoet vrijwilligers					Bedrijfsdagen in het landschap (bijvoorbeeld in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen. + NLdoet vrijwilligers.
7. Overige vrijwilligers			18	460	Oral history, archeologie, vuilnis opruimen etc.
Totaal	0	0	51	1019	
* Dit gaat om het aantal unieke/verschillende personen die afgelopen jaar als vrijwilliger actief zijn geweest					
** Dit gaat om totaal aantal uren dat in 2022 is gewerkt door de vrijwilligers samen (dus niet per vrijwilliger).					



2. Soort aanleg en onderhoud

Soort aanleg en onderhoud	Eenheid	Aantal	Toelichting
A. Hoeveel boselementen zijn onderhouden/beheerd?	hectare		Bijv. een boomgroep, boomweide, geriefhoutbosje, hakhoutbosje, bos
B. Hoeveel bomen zijn aangeplant?	aantal	20	Bijv. laanbomen, knotbomen, hoogstamfruitbomen, solitaire bomen.
C. Hoeveel struiken zijn aangeplant?	aantal	325	Denk aan bos-, haag en laanplantsoen.
D. Hoeveel hoogstamfruitbomen zijn onderhouden?	aantal		Tel iedere individuele boom die je hebt onderhouden in een hoogstamfruitboomgaard mee.
E1. Hoeveel knotbomen zijn onderhouden?	aan	20	Tel iedere individuen knotboom die je hebt geknot.
E. Hoeveel opgaande elementen zijn onderhouden?	meter		Bijv. houtwal, haag, houtsingel
F. Hoeveel natte elementen zijn onderhouden (lijnvormig)?	meter		Denk aan beken, sloten, greppels etc.
G. Hoeveel natte elementen zoals poelen zijn onderhouden (puntvormig)?	aantal		
H. Hoeveel overige natuurterreinen zijn onderhouden?	hectare	2	Bijv. heidegebieden, duinen, moeras, plas-dras gebieden
I. Hoeveel cultuurhistorische objecten en aardkundige objecten zijn onderhouden / beheerd?	aantal objecten		Bijv. beplanting bij klooster, dijk, landscheiding, on-/halfverharde weg
J. Hoeveel wandel- en fietspaden zijn aangelegd en/of onderhouden?	meter		Aanleg en onderhoud van fietspad, wandelpad (ook kerkenpad). Aanleg en onderhoud beplanting langs het pad kan elders ingevoerd worden.
K. Op hoeveel verschillende werklocaties is dit jaar gewerkt?	aantal	5	
L. Hoeveel verschillende werklocaties zitten er (naar schatting) in het meerjarenplan van jullie vrijwilligersgroep?	aantal	5-7	





3. Vogelsoorten in het Dynamisch Aa-dal BMP-route Sovon

Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiaca</i>	Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>
Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	Torenavalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	Ekster	<i>Pica pica</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	Kauw	<i>Corvus monedula</i>
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	Zwarte Kraai	<i>Corvus corone</i>
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>
Holenduif	<i>Columba oenas</i>	Koolmees	<i>Parus major</i>
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Turkse Tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Krakeend	<i>Mareca strepera</i>	Sprinkhaanzanger	<i>Locustella naevia</i>
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>
Kleine Karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Blauwborst	<i>Luscinia svecica</i>
Sijs	<i>Spinus spinus</i>	Roodborsttapuit	<i>Saxicola rubicola</i>
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>
Tuinfluit	<i>Sylvia borin</i>	Vink	<i>Fringilla coelebs</i>
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Merel	<i>Turdus merula</i>	Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	Schalekster	<i>Haematopus ostralegus</i>
Bokje	<i>Lymnocyrtus minimus</i>	Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Putter	<i>Carduelis carduelis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>



4. Flora hoogstam fruitboomgaard

Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Hondsdrif	Glechoma hederacea	Gewone hoornbloem	Cerastium fontanum
Smalle weegbree	Plantago lanceolata	Kruipende boterbloem	Ranunculus repens
Zachte dravik	Bromus hordeaceus	Vogelmuur	Stellaria media
Paardenbloem	Taraxacum officinale	Paarse dovenetel	Lamium purpureum
Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris	Kleine veldkers	Cardamine hirsuta
Zachte ooievaarsbek	Geranium molle	Veldzuring	Rumex acetosa
Akkerdistel	Cirsium arvense	Haagwinde	Calystegia sepium
Gestreepte witbol	Holcus lanatus	Kleefkruid	Galium aparine
Grote brandnetel	Urtica dioica	Glanshaver	Arrhenatherum elatius
Witte dovenetel	Lamium album	Ruw beemdgras	Poa trivialis
Ridderzuring	Rumex obtusifolius	Voederwikke	Vicia sativa
Grote vossenstaart	Alopecurus pratensis		

5. Flora Hooiland/Hondekooi

Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Gestreepte witbol	Holcus lanatus	Egelboterbloem	Ranunculus flammula
Grote vossenstaart	Alopecurus pratensis	Bastardwederik	Epilobium
Kruipende boterbloem	Ranunculus repens		
Ridderzuring	Rumex obtusifolius	Zomp vergeet-me-nietje	Myosotis laxa
Pinksterbloem	Cardamine pratensis	Kattenstaart	Lythrum
Veenwortel	Persicaria amphibia	Moerasrolklaver	Lotus pedunculatus
Veldbeemdgras	Poa pratensis	Duizendblad	Achillea millefolium
Gewoon speenkruid	Ficaria verna	Gewone magriet	Leucanthemum vulgare
Witte klaver	Trifolium repens	Speerdistel	Cirsium vulgare
Vogelmuur	Stellaria media	Knoopkruid	Centaurea jacea
Wolfspoot	Lycopus europaeus	Wilde peen	Daucus carota
Gele lis	Lycopus europaeus	Gewoon reukgras	Anthoxanthum odoratum
Pitrus	Juncus effusus	Blaartrekkende boterbloem	Ranunculus sceleratus
Paardenbloem	Taraxacum officinale	Kleefkruid	Galium aparine
Eik	Quercus	Kluwenhoornbloem	Cerastium glomeratum



Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	Sterrenkroos	<i>Callitriche</i>
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	Waterpostelein	<i>Lythrum portula</i>
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	Grote weegbree	<i>Plantago major</i>
Knolrus	<i>Juncus bulbosus</i>	IJle dravik	<i>Bromus sterilis</i>
Grote lisdodde	<i>Typha latifolia</i>	Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>
Viltige bastardwederik	<i>Epilobium parviflorum</i>	Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>
Fluitenkruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Bosveldkers	<i>Cardamine flexuosa</i>
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	Vertakte leeuwentand	<i>Scorzoneroidees autumnalis</i>

6. Flora Uilendriehoek

Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Kleine ooievaarsbek	<i>Geranium pusillum</i>	Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>	Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>
Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>	Jakobskruid	<i>Jacobaea vulgaris</i>
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>
Braam	<i>Rubus fruticosus</i>	Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>
Fluitekruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>
Speerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>	Paarse dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>
Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>	Gewone hoornbloem	<i>Cerastium fontanum</i>
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	Witte dovenetel	<i>Lamium album</i>
Gras ongeïdentificeerd		Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>
Gewoon puntmos	<i>Calliergonella cuspidata</i>	Veldereprijs	<i>Veronica arvensis</i>
Canadese fijnstraal	<i>Erigeron canadensis</i>	Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>

7. Flora Romantisch Voedselbos

Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Gewone Margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>
Reukgras	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>
Gestreepte witbol	<i>Holcus lanatus</i>	Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	Viltig hoornbloem	<i>Cerastium tomentosum</i>
IJle dravik	<i>Bromus sterilis</i>	Knoopkruid	<i>Centaurea jacea</i>
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	Kleine pimpernel	<i>Sanguisorba minor</i>
Gewone hoornbloem	<i>Cerastium fontanum</i>	Sint Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>
Zachte dravik	<i>Bromus hordeaceus</i>	Roodzwenkgras	<i>Festuca rubra</i>
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>





Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Paardenbloem	Taraxacum officinale	Engels raaigras	Lolium perenne
Kruipende boterbloem	Ranunculus repens	Vlasbekje	Linaria vulgaris
Boerenwormkruid	Tanacetum vulgare	Hop	Humulus
Kleine ooievaarsbek	Geranium pusillum	Eik	Quercus
Vogelmelk	Ornithogalum	Zwaluwtong	Fallopia convolvulus
Witte klaver	Trifolium repens	Radis	Raphanus sativus
Jacobskruid	Jacobaea vulgaris	Kompassla	Lactuca serriola
Zachte ooievaarsbek	Geranium molle	Speerdistel	Cirsium vulgare
Reukloze kamille	Tripleurospermum maritimum	Veelkleurig vergeet-me-nietje	Myosotis discolor
Japanse haver	Avena strigosa	Braam	Rubus

8. Paddenstoelen

Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Grote parasolzwam	Macrolepiota procera	Berkenzwam	Piptoporus betulinus
Champignon	Agaricus campestris	Vliegenzwam	Amanita muscaria
Gewoon eikenbladzwammetje	Gymnopus dryophilus	Parelamaniet	Amanita rubescens
Nevelzwam	Clitocybe nebularis	Grote parasolzwam	Macrolepiota procera
Langsteelfranjehoed	Psathyrella conopilus	Champignon	Agaricus campestris
Wollige bundelzwam	Hemipholiota populnea	Gewoon eikenbladzwammetje	Gymnopus dryophilus
Gewone beurszwam	Volvariella gloiocephala	Nevelzwam	Clitocybe nebularis
Dooiergele mestzwam	Bolbitius titubans	Langsteelfranjehoed	Psathyrella conopilus
Geschubte inktzwam	Coprinus comatus	Wollige bundelzwam	Hemipholiota populnea
Weidekringzwam	Marasmius oreades	Berkenzwam	Piptoporus betulinus





9. Insecten

Naam	Wetenschappelijke naam	Naam	Wetenschappelijke naam
Klein koolwitje	Pieris rapae	Dagpauwoog	Aglais io
Oranjetipje	Anthocharis cardamines	Landkaartje	Araschnia levana
Citroenvlinder	Gonepteryx rhamni	Kleine vos	Aglais urtica
Groot koolwitje	Pieris brassicae	Zwartsprietdikkopje	Thymelias lineola
Bont zandoogje	Pararge aegeria	Distelvlinder	Vanessa cardui
Lieveling	Timandra comae	Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum
Groene schildpadkever	Cassida rubiginosa	Blauwe breedscheenjuffer	Platynemis pennipes
Oranje zandoogje	Pyronia tithonus	Weidebeekjuffer	Calopteryx splendens
Klein geaderd witje	Pieris napi	Grote roodoogjuffer	Erythromma najas
Gehakkelde aurelia	Polygonia c-album	Grote sabel sprinkhaan	Tettigonia viridissima
Atalanta	Vanessa atalanta	Gewone grasmot	Pieris brassicae
Icarusblauwtje	Polyommantus icarus	Europese hoornaar	Vespa crabro

10. Spinnen

Naam	Wetenschappelijke naam
Wolfspin	Lycosidae
Wespspin	Argiope bruennichi
Kruisspin	Araneus diadematus

11. Amfibieën

Naam	Wetenschappelijke naam
Bruine kikker	Rana temporaria